

De Vreedzame School

voor nieuwkomerskinderen

Lesbrief 3

Een steentje bijdragen

Nieuwkomerskinderen leren hulp te geven aan anderen
en hulp te vragen.

Inleiding

Vraag een kind, of het iemand even wil helpen met een vervelende rits die niet dicht wil en het staat meteen paraat om te helpen! Hoe fijn is het als we iemand kunnen helpen? Dat je een ander kunt helpen, iets voor een ander kunt betekenen, geeft je een gevoel van 'nodig zijn'. Iedereen heeft het nodig om nodig te zijn.

In deze lesbrief vindt u een les waarin u leerlingen uitnodigt om een steentje bij te dragen in de groep en in de school. Hiermee willen we leerlingen laten ervaren dat ze 'nodig' zijn en dat ze invloed kunnen uitoefenen op hun omgeving. Dit is extra belangrijk voor leerlingen die in hun leven regelmatig het gevoel krijgen weinig of geen invloed te hebben op wat hen overkomt. Door leerlingen taken en verantwoordelijkheden te geven werken we bovendien aan het bevorderen van gemeenschapszin. Met het uitvoeren van een taak help je een ander, de klas of de school. De klas en de school vormen zo een oefenplaats, waarin ze betekenisvolle ervaringen opdoen, waarmee ze zich vaardigheden en attitudes eigen maken die passen bij actief en betrokken burgerschap.

Leerlingen ontnemen plezier aan het helpen van anderen en merken dat een ander er blij van wordt. Bovendien blijkt dat het kunnen helpen van een ander of het zorgen voor een ander, je eigenwaarde vergroot en dat de eigen zorgen even op de achtergrond komen te liggen.

Met een steentje bijdragen bedoelen we niet alleen leerlingen de kans geven om iemand te helpen. Het kan ook gaan om meedenken en misschien meebeslissen over een onderwerp dat hen aangaat. Hierbij kunt u denken aan het meedenken over de manier waarop de verjaardagen worden gevierd in uw groep. Daar waar leerlingen mogen meedenken en meebeslissen vergroot dit hun betrokkenheid op de gemeenschap. Als je zelf hebt mogen meedenken en beslissen over de inrichting van de klas, zul je je straks ook verantwoordelijk voelen voor de materialen die er komen. En vanuit die betrokkenheid zul je ook anderen aanspreken om zorgvuldig met de materialen om te gaan.

Onderstaande les biedt de mogelijkheid om met de leerlingen in uw groep:

- te oefenen met goed helpen, (in plaats van bemoeien)
- na te denken over waarmee ze elkaar in de groep kunnen helpen.

Afhankelijk van uw groep bepaalt u welke activiteit(en) u kiest.

In het programma De Vreedzame School is uitgewerkt op welke manier leerlingen ook op schoolniveau of in de wijk hun steentje kunnen bijdragen.

Zal ik je helpen?

Leskern

De leerlingen leren hoe ze een steentje bij kunnen dragen in de klas.

Materialen

- Een puzzel
- Illustraties Helpen met spelen en werken, Blij

Vorbereiding

- Lees de inleiding van deze lesbrief.
- Bedenk hoe u de leerlingen wilt laten helpen (zie de suggesties in de les, maar laat vooral de leerlingen zelf ideeën bedenken).
- Via onderstaande link kunt u een digitale les downloaden, die u ter ondersteuning op uw digibord kunt tonen. Hiervoor heeft u een (proef-) abonnement op Prowise Presenter nodig.

https://presenter.prowise.com/share_vXp27T3of32UiTqe7Y54RUOVZQsMbxrWVhYbBaPqdRKMub11k65CaSi0tbWUYN15

Agenda

- ▶ Binnenkomer
- ▶ Wat gaan we doen en leren?
- ▶ Elkaar helpen
- ▶ Helpen in de klas
- ▶ Wat hebben we gedaan en geleerd?
- ▶ Afsluiter

▶ Binnenkomer

Doe een binnenkomer, bijvoorbeeld onderstaande.

Help me opstaan!

Laat leerlingen twee aan twee (liefst in koppels van ongeveer gelijke lengte) gaan staan met de ruggen tegen elkaar. Ze houden elkaar vast door de armen in elkaar te haken. Laat ze vervolgens door elkaar in evenwicht te houden samen op de grond gaan zitten.

Geef opstekers als het leerlingen lukt elkaar hierbij goed te helpen.

Laat de tweetallen nu samen proberen op te staan, opnieuw door elkaar te helpen en tips te geven. Herhaal dit eventueel een keer. Laat leerlingen bij wie het gelukt is tips geven aan anderen. Voor jongere leerlingen kunt u ervoor kiezen om op de grond te gaan zitten met de gezichten naar elkaar toe en de handen vast te houden. Zo kunnen ze op die manier proberen samen te gaan staan.

► Wat gaan we doen en leren?

Bij de binnenkomer ging het al over helpen. Vandaag kijken we hoe we elkaar op een goede manier kunnen helpen in onze groep. Vul eventueel aan met de activiteit die u daarnaast wilt gaan doen.

Vestig de aandacht op de agenda en vraag of deze akkoord is.

► Elkaar helpen

De leerlingen zitten in de kring.

Nodig een leerling uit in de kring op een tafel een puzzel maken (Bespreek dit rollenspel eerst even voor met de leerling).

Loop er heen en ga mee puzzelen: *Zo, ik zal je wel even helpen, want dan gaat het lekker snel!* U puzzelt even ongevraagd mee, waarbij u dominant aanwezig bent door stukjes te pakken die precies voor de leerling liggen en u opmerkt: *Ik zal wel laten zien hoe het moet!*

Stop en vraag de leerlingen: *Wat vinden jullie was ik hier goed aan het helpen? Wat ging er mis? Hoe noemen we dat? Bemoeien! Ik heb niet gevraagd of ik mocht helpen.* Vraag de leerling die u hielp: *Hoe voelde jij je toen ik je hielp? Laat de leerling kiezen uit de verschillende illustraties van emoties in de digitale les.*

Speel nog een keer het rollenspel met de puzzel. U loopt naar de tafel en zegt: *Wat een lastige puzzel! Zal ik je helpen?* Wacht tot de leerling 'ja' heeft gezegd. Merk op: *Misschien kun je eerst de hoekjes en de rand maken? Kijk, hier de stukjes met de rechte kant. Zal ik je helpen met zoeken?*

Deed ik het nu wel goed? Wat deed ik anders? Vraag de leerling hoe het zich nu voelde en laat het gevoel eventueel aanwijzen in de digitale les. *Doen wij dit in onze groep ook zo? Hoe willen we het? Eerst vragen, dan helpen!*

Soms wil je dat iemand je helpt. Dan kun je zeggen: Wil je me helpen?

Mogelijk vervolg voor jonge leerlingen:

Zet verschillende puzzels of andere materialen neer waarbij leerlingen elkaar kunnen helpen. Demonstreer de bedoeling met een leerling: De leerling begint met puzzelen. *Zal ik je helpen?* Wacht het (positieve) antwoord van de leerling af en geef dan de stukjes aan, zodat de leerling ze aan kan leggen. Geef eventueel een tip aan de leerling.

Laat dan twee leerlingen het samen voordoen, misschien met ander materiaal. Laat nu de helft van de groep gaan puzzelen. De andere leerlingen mogen een maatje opzoeken dat ze willen helpen. Loop zelf rond om opstekers te geven aan leerlingen die elkaar goed helpen.

Rond tot slot af met: *Als we elkaar helpen dan vragen we eerst of iemand dat goed vindt.*

► Helpen in de klas

De leerlingen zitten in de kring. *We gaan kijken hoe we elkaar in de groep kunnen helpen.*

Laat leerlingen in tweetallen nadenken waar ze nu al vaak helpen. Geef voorbeelden van taken die er in de klas zijn, zoals de vloer vegen, de computers uitzetten, de lichten uitdoen.

Doe ze eventueel voor als leerlingen nog over onvoldoende taal beschikken. Geef ze denktijd en laat dit kort uitwisselen. Koppel leerlingen die de taal nog onvoldoende beheersen aan een leerling of tweetal dat al over voldoende taal beschikt. Laat ieder tweetal een voorbeeld noemen dat ze bedacht hebben.

We hebben taken die ons allemaal helpen (wijs alle leerlingen aan) en taken waarbij je vaak één iemand ergens mee helpt. Benoem hierbij voorbeelden die de leerlingen bedachten.

Heb hierbij oog voor het effect van helpen. Hoe voelt het als je helpt? En daarna?

Hoe merk je aan de ander dat je goed hebt geholpen? Je kunt zien dat hij er blij van wordt.

Laat illustratie Blij zien.

Hoe voelt het om iemand te helpen? Daar word je blij van!

Kunnen we nog meer dingen bedenken waar we elkaar mee kunnen helpen?

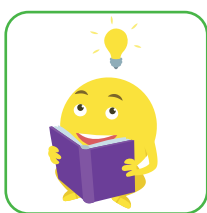
Laat de leerlingen vooral zelf met ideeën komen. U kunt denken aan:

Voor jongere leerlingen	Voor oudere leerlingen
<ul style="list-style-type: none"> - de deur open en dicht doen bij het naar buiten en binnen gaan - helpen bij het ontvangstritueel - materiaal klaarzetten - leerlingen naar hun keuze vragen voorafgaand aan de speel/werk-les - iets mogen halen of vragen in een andere klas - eten en drinken uitdelen - een maatje zijn voor een nieuwkomer - helpen veters strikken 	<ul style="list-style-type: none"> - een maatje als tolk - een maatje dat uitleg geeft bij een vak waar hij goed in is - helpen bij een taak - zorgen dat een zieke leerling bijgepraat wordt - een kaart maken voor een jarige - helpen bij een conflict - rondleiding geven aan een nieuwkomer - helpen van iemand die even niet lekker in z'n vel zit

Kies met de groep op welke manieren ze graag willen helpen in de groep.

Doe voor hoe de uitvoering van de hulp eruit kan zien. Of laat een leerling het voordoen.

Maak eventueel een foto van waarmee u deze manier van helpen kunt visualiseren. Als u al een takenbord heeft in de groep kunt u deze 'taak' eraan toevoegen.

► **Wat hebben we gedaan en geleerd?**

Vandaag hebben we geleerd hoe je iemand op een goede manier kunt helpen. Door te helpen en door hulp te krijgen maken we elkaar blij. We bedachten manieren hoe we elkaar in de klas kunnen helpen.

► **Afsluiter**

Doe een afsluiter, bijvoorbeeld onderstaande.

Vertrouw me maar!

Vertel dat de leerlingen elkaar gaan helpen.

U doet het voor met een leerling. U vraagt de leerling de ogen dicht te doen. U pakt de leerling bij de schouders en stuurt het door het lokaal, zodat hij nergens tegenaan botst. U loopt in een heel rustig tempo en geeft de leerling kleine aanwijzingen: Ja goed zo! Of: Stop!

Vraag welke leerlingen dit aandurven. Laat eventueel leerlingen die het spannend vinden sturen. Of laat ze even toekijken hoe anderen het aanpakken.

Geef opstekers aan leerlingen die hun maatje goed helpen om nergens tegenaan te botsen.

Leerkracht

- Daag leerlingen uit tot zelfstandigheid.
- Benut situaties door de dag heen om te oefenen met helpen.
- Bedenk steeds waar u leerlingen een steentje bij kunt laten dragen in de groep.
- Heb een groot vertrouwen in de competentie en veerkracht van leerlingen.
- Toon hoge verwachtingen van leerlingen.
- Geef opstekers aan de helpers.
- Laat leerlingen als ze elkaar geholpen hebben benoemen hoe ze het vonden. Waar merkten ze aan dat hun actie helpend was?
- Laat leerlingen opstekers geven voor de hulp die ze ontvangen: wat was er zo helpend?

Vervolgactiviteiten

Helpen in de klas

Geef de leerlingen de komende weken de tijd om aan hun schilderij te werken.

De Vraag en aanbod-wand

U kunt het helpen in de klas uitbreiden met de 'Vraag en aanbod' wand. Hang in de klas twee gekleurde vellen papier op. De leerlingen kunnen op het vel met VRAAG aangeven (schrijven, tekenen of met een plaatje) waar ze graag hulp bij willen. Hierbij noteren ze hun naam. Op het vel met AANBOD of HULP laten ze zien waar ze goed bij kunnen helpen. (U kunt ook kiezen voor de termen: Hulp en Vraag om hulp). Zo maakt u voor leerlingen zichtbaar aan wie ze hulp kunnen bieden en bij wie ze hulp kunnen vragen.